

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN UTZ

BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU (Phiên bản tháng 1.0, 1-8-2016)

Hướng dẫn thích ứng với biến đổi khí hậu, theo yêu cầu của Bộ Nguyên Tắc UTZ dành cho chứng nhận nhóm và chứng nhận đa nhóm (Phiên bản 1.1)

Hướng dẫn này là một phần của bộ tài liệu được xây dựng để hỗ trợ thực hiện những chủ đề cụ thể trong Bộ Nguyên Tắc UTZ.

Tài liệu này được biên soạn để sử dụng cho cho nhóm nông hộ và trợ lý kỹ thuật trong quá trình tham gia chứng nhận.

Xác định ảnh hưởng và rủi ro của biến đổi khí hậu

Giúp đỡ thành viên nhóm thích ứng

Thực hiện biện pháp tiết kiệm nước

Đa dạng hóa sản xuất nông nghiệp

UTZ VÀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Tại nhiều vùng nhiệt đới và cận nhiệt đới biến đổi khí hậu đang đe dọa, đây là một thảm họa môi trường đối với người nông dân như sự suy giảm nguồn nước, xuất hiện những loài sâu bệnh mới, lạ, các hiện tượng thời tiết cực đoan gây ảnh hưởng đến chất lượng, sản lượng của cây trồng và nguồn thu nhập của người nông dân. Những thách thức như: Đất đai bị suy thoái, nguồn nước cạn kiệt được dự đoán sẽ gia tăng cùng với biến đổi khí hậu, điều này càng gây căng thẳng hơn đối với những khu vực canh tác nông nghiệp. Biến đổi khí hậu gây ra rủi ro đến sự mệnh canh tác bền vững toàn cầu và Bộ Nguyên Tắc yêu cầu nhóm nông hộ giải quyết những rủi ro này, hãy tích cực hơn nữa để ứng phó với những tác động mà biến đổi khí hậu có thể đe dọa đến sản xuất nông nghiệp

HỘP 1

BỘ NGUYÊN TẮC NÓI GÌ?

Giải quyết rủi ro sẽ giúp nhóm của bạn vững vàng hơn trước những tác động của biến đổi khí hậu đang đe dọa đến sản xuất nông nghiệp. Nó giúp bạn giải quyết những yêu cầu sau đây trong Bộ Nguyên Tắc UTZ:

G.D.114: Các phương pháp được đưa ra nhằm hỗ trợ thành viên nhóm ứng phó với những ảnh hưởng nghiêm trọng của biến đổi khí hậu đã được xác định trong quá trình đánh giá rủi ro

Hoạt động cụ thể liên quan đến biến đổi khí hậu là điều bắt buộc đối với nhóm chứng nhận UTZ.

G.B.43: Đa dạng hóa sản xuất nông nghiệp và những nguồn thu nhập khác được khuyến khích và thực hành để thích ứng với biến đổi khí hậu và xu thế thị trường .

Đào tạo những chủ đề về môi trường, bao gồm cả biến đổi khí hậu.

(G.A.19)

Thực hiện những biện pháp canh tác bền vững trong Bộ Nguyên tắc UTZ sẽ giúp nhóm của bạn ứng phó với biến đổi khí hậu như sự gia tăng nhiệt độ, hạn hán thường xuyên, thời tiết khắc nghiệt và chuyển biến mùa. Tuy nhiên, tác động của biến đổi khí hậu giữa các vùng hoàn toàn khác nhau, một số khu vực phải đối mặt với những hậu quả rất nghiêm trọng trong khi những khu vực khác không hề bị ảnh hưởng. Do vậy, Bộ Nguyên Tắc UTZ yêu cầu mỗi nhóm phải tự phân tích tình hình, hỗ trợ thành viên xây dựng và thực hiện những biện pháp để giảm thiểu rủi ro của biến đổi khí hậu ở những nơi cần thiết.

Mục đích chính của tài liệu này là để

- Thực hiện theo cách tiếp cận của UTZ về biến đổi khí hậu
- Xác định những rủi ro của biến đổi khí hậu
- Xây dựng những biện pháp để ứng phó với ảnh hưởng của biến đổi khí hậu

Tài liệu hướng dẫn này viện dẫn đến phiên bản 1.1 của Bộ Nguyên Tắc UTZ dành cho chứng nhận nhóm và đa nhóm. Phiên bản 1.1 được nâng cấp từ phiên bản 1.0, những yêu cầu liên quan của phiên bản 1.0 được viện dẫn đến phiên bản 1.1.

Tính đến ngày 1 tháng 7 năm 2015, nhóm có thể được đánh giá bằng Bộ Nguyên Tắc phiên bản 1.0 hoặc 1.1. Tính đến ngày 1 tháng 1 năm 2016, nhóm chỉ có thể được đánh giá bằng Bộ Nguyên Tắc phiên bản 1.1.

HỘP 3: CẦN BIẾT

THÍCH ỨNG VÀ GIẢM THIỂU

Nhà sản xuất có thể ứng phó với biến đổi khí hậu thông qua thích ứng và giảm thiểu. Nhà sản xuất phụ thuộc quá nhiều vào môi trường và khí hậu, vì thế họ thường là đối tượng đầu tiên chịu ảnh hưởng. Nhưng với nông dân, họ có thể giảm thiểu rủi ro bằng cách thích ứng với biến đổi khí hậu:

- **Giảm thiểu** liên quan đến việc giảm lượng khí phát thải gây ra hiệu ứng nhà kính, bao gồm việc sử dụng năng lượng tái tạo, trồng cây xanh và gia tăng hàm lượng chất hữu cơ có trong đất. Đây là điều đặc biệt quan trọng đối với những nhà sản xuất quy mô lớn, những người chịu trách nhiệm về phần lớn khí thải nhà kính trên toàn cầu.
- **Thích ứng** có nghĩa là có thể ứng phó để giảm thiểu thiệt hại hoặc phục hồi sau những ảnh hưởng của biến đổi khí hậu gây ra, ví dụ, trồng các loại cây chịu hạn và che bóng.

KHẢ NĂNG PHỤC HỒI LÀ GÌ?

Phục hồi là khả năng duy trì đời sống tốt từ sản xuất nông nghiệp mặc dù chịu những ảnh hưởng từ bên ngoài như hạn hán hoặc sự gia tăng nhiệt độ. Gia tăng khả năng phục hồi có thể bao gồm việc nâng cao khả năng quản lý nguồn nước hoặc trồng nhiều loại giống cà phê, chè hoặc ca cao khác nhau.

LÀM THẾ NÀO ĐỂ CANH TÁC BỀN VỮNG TRÁNH ĐƯỢC NHỮNG ẢNH HƯỞNG CỦA BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU?

Thực hành canh tác bền vững từ những tiêu chí trong Bộ Nguyên Tắc UTZ, góp phần gia tăng khả năng thích ứng với biến đổi khí hậu của người nông dân. Ví dụ:

- Nâng cao khả năng quản lý nguồn nước (G.B.108, G.B.109, G.B.110) sẽ giúp nhà sản xuất thích ứng với sự suy kiệt nguồn nước trong tương lai
- Lưu giữ những ghi chép về lượng mưa (G.B.68) giúp nhà sản xuất theo dõi được xu hướng của biến đổi khí hậu
- Quản lý nông trại chuyên nghiệp (G.B.6-8, G.A.18-19) đóng vai trò quan trọng trong việc ứng phó với những rủi ro về hiện tượng thời tiết cực đoan có liên quan
- Thực hành nông nghiệp tốt (như chọn giống cây trồng phù hợp) (G.B.36) và nâng cao độ phì nhiêu của đất (G.B.46, G.B.48) giúp gia tăng khả năng chịu hạn của cây giống.

Thực hành nông nghiệp bền vững làm giảm thiểu ảnh hưởng của hoạt động nông nghiệp đối với biến đổi khí hậu, ví dụ:

- Sử dụng hiệu quả nguồn lực (G.B.68, G.B.70, G.B.110),
- Giảm thiểu sử dụng nguồn năng lượng không tái tạo (G.D.117)
- Giảm thiểu sự lãng phí và ô nhiễm (G.D.119)

UTZ ĐANG THỰC HIỆN ĐIỀU GÌ NỮA ĐỐI VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU?

UTZ đang hỗ trợ các dự án để kiểm tra những phương án mới giúp giảm thiểu và thích ứng với biến đổi khí hậu, bao gồm cả dự án giúp đỡ nông dân trồng cà phê thích ứng với biến đổi khí hậu ở **Việt Nam** và dự án ở Mỹ La Tinh giúp quản lý sử dụng tốt hơn nguồn nước tại những nhà máy chế biến ước và giảm thiểu **ô nhiễm**. Xem thêm tại www.utz.org.

HỘP 2

NÊN BIẾT

Thuật ngữ “Khí hậu” đề cập đến điều kiện thời tiết trung bình trong vài năm, bao gồm các chỉ tiêu đo đếm được như lượng mưa, nhiệt độ trung bình nhất định trong các tháng và mức độ thường xuyên của hiện tượng thời tiết cực đoan ví dụ như bão. Biến đổi khí hậu bao gồm sự gia tăng của nhiệt độ, hạn hán diễn ra thường xuyên, những hiện tượng thời tiết cực đoan và sự thay đổi mùa trong một thời gian dài. Nó ảnh hưởng đến năng suất của cây trồng, gây ra những rủi ro cho nông dân, gia đình và thu nhập của cộng đồng. Để đảm bảo được mức sống cho nông dân, ở nhiều khu vực, thực hành nông nghiệp sẽ phải thích ứng với ảnh hưởng do biến đổi khí hậu gây ra.

NHỮNG ĐIỀU CẦN THỰC HIỆN?

BIÊN PHÁP ĐỂ THÍCH ỨNG VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

NĂM 1	NĂM 2	NĂM 3	NĂM 4
<p>Chỉ định một người hoặc một bộ phận trong hệ thống quản lý nội bộ chịu trách nhiệm về lĩnh vực môi trường, bao gồm cả biến đổi khí hậu (Khu D) (G.A.7).</p>			
<p>Người hoặc bộ phận này có trách nhiệm giúp đỡ thành viên thích ứng với biến đổi khí hậu, nên họ cần phải có đầy đủ điều kiện lẫn kiến thức về chủ đề này, (có thể bao gồm các bằng cấp chính thức, tham dự các khóa tập huấn và/hoặc kinh nghiệm thực tiễn).</p>			
<p>Đào tạo cho thành viên nhóm phải bao gồm thích ứng với biến đổi khí hậu (nếu liên quan) (G.A. 19).</p>			
<p>Hệ thống quản lý nội bộ IMS nên quyết định khi nào tổ chức đào tạo, dựa trên kết quả của việc đánh giá rủi ro.</p>			
			<p>Đánh giá rủi ro phải bao gồm đánh giá về biến đổi khí hậu</p>
			<p>Nhóm có trách nhiệm trong việc đánh giá rủi ro và hỗ trợ thành viên thực hiện các biện pháp xác định rủi ro (G.A.16; và hướng dẫn làm thế nào để thực hiện đánh giá rủi ro, G.D.114).</p> <p>Đánh giá rủi ro cần được thực hiện trên toàn bộ trang trại không chỉ đối với cây trồng được chứng nhận. Lưu ý rằng việc đánh giá rủi ro chung là điều bắt buộc phải thực hiện kể từ năm thứ 2, nhưng không bao gồm phần biến đổi khí hậu cho đến năm thứ 4. Bởi vì nó là một phần thách thức đặt ra cho biến đổi khí hậu. Tuy nhiên, đó có thể là một lợi thế khi đưa đánh giá rủi ro của biến đổi khí hậu vào đánh giá rủi ro chung tại nhóm bạn trước khi biến đổi khí hậu xảy ra, đặc biệt nếu biến đổi khí hậu đã ảnh hưởng lên quá trình sản xuất nông nghiệp của bạn.</p>

THỰC HÀNH: THÍCH ỨNG VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Bạn có thể thực hiện theo các bước dưới đây để tiến hành đánh giá rủi ro. Biểu mẫu trong Phụ lục 1 có thể giúp bạn thực hiện điều này.

TIẾN HÀNH ĐÁNH GIÁ RỦI RO

Bảng 1, biểu mẫu có thể sử dụng cho đánh giá rủi ro về biến đổi khí hậu. Các bước cơ bản được thể hiện theo các cột tiêu đề và được mô tả chi tiết ở các hàng bên dưới.

XÁC ĐỊNH ĐỐI TƯỢNG	XÁC ĐỊNH MỐI NGUY: NHỮNG GÌ ĐÃ HOẶC CÓ THỂ THỰC HIỆN SAI	ẢNH HƯỞNG TIÊU CỰC MUỐN TRÁNH	MỨC ĐỘ NGHIÊM TRỌNG: THẤP, TRUNG BÌNH, CAO	KHẢ NĂNG XẢY RA: THẤP, TRUNG BÌNH, CAO	MỨC ĐỘ RỦI RO: THẤP, TRUNG BÌNH, CAO	HÀNH ĐỘNG PHÒNG NGỪA, BAO GỒM: AI CHỊU TRÁCH NHIỆM QUẢN LÝ RỦI RO VÀ KHI NÀO
Nhiệt độ đang gia tăng và mức tối thiểu khá cao	Sâu bệnh gia tăng	Suy giảm năng suất	CAO (năng suất có thể giảm 50%)	TRUNG BÌNH (xảy ra thường xuyên nhưng không phải hàng năm)	CAO	Trồng các loại giống kháng bệnh. Nhóm xây dựng mô hình thí điểm, tổ chức đào tạo và tiếp cận với tài liệu. Nông dân phải cân nhắc khi trồng cây trồng mới
Ít mưa; hạn hán	Thiếu nước	Giảm sản lượng hoặc chất lượng thấp hơn năng suất	TRUNG BÌNH (năng suất giảm chỉ 5%)	CAO (xảy ra hầu như hàng năm)	TRUNG BÌNH	Trồng thêm cây che bóng; nhóm xây dựng mô hình thí điểm, tổ chức đào tạo và tiếp cận với tài liệu. Nông dân trồng cây che bóng trên đất của họ

Bảng 1: Ví dụ về đánh giá rủi ro cho biến đổi khí hậu

BƯỚC 1 - MÔ TẢ NHỮNG ẢNH HƯỞNG CỦA BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU TẠI ĐỊA PHƯƠNG

Đầu tiên, bạn phải xác định được những tác động do biến đổi khí hậu gây ra tại địa phương. Sự khác nhau giữa tình hình thời tiết ở thời điểm hiện tại và quá khứ như lượng mưa, nhiệt độ cũng như các tác động khác của biến đổi khí hậu, từ đó dự đoán được điều gì sẽ xảy ra trong tương lai. Để xác định những tác động này, cách tốt nhất là kết hợp những thông tin từ nhiều phía, ví dụ: Trạm Khí tượng Thủy văn địa phương, kiến thức địa phương được thu thập từ những cuộc phỏng vấn với nhà sản xuất. Một nguồn thông tin hữu dụng nữa là lưu lại thông tin về lượng mưa, điều này có thể sẽ rất hữu ích để xác định hiệu quả nguồn nước tưới (G.B.66). Nguồn thông tin bên ngoài về biến đổi khí hậu tại địa phương của bạn được lập thành danh sách trong Phụ lục 1

BƯỚC 2 - XÁC ĐỊNH NHỮNG ẢNH HƯỞNG ĐẾN SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP

Ở bước 2, bạn cần phải liệt kê danh sách những tác động của biến đổi khí hậu gây ra cho sản xuất nông nghiệp. Thông qua từng giai đoạn của quá trình sản xuất, nhóm sẽ xác định được những giai đoạn chịu rủi ro từ ảnh hưởng của biến đổi khí hậu.

BƯỚC 3 - PHÂN TÍCH NHỮNG ẢNH HƯỞNG CỦA CÁC TÁC ĐỘNG

Phân tích những ảnh hưởng tiềm tàng trong nhóm của bạn ví dụ như việc giảm năng suất. Bạn cũng nên suy nghĩ về mức độ thường xuyên của mỗi tác động như thế nào, khả năng xảy ra và tính nghiêm trọng của nó.

BƯỚC 4 - PHÂN LOẠI RỦI RO THEO MỨC THẤP, TRUNG BÌNH HOẶC CAO

Hãy tự hỏi bản thân rằng nếu rủi ro đã được xác định ở mức thấp, trung bình hoặc cao. Những áp lực nào ảnh hưởng đến các nguồn và hoạt động của nhóm? Đánh giá của bạn nên đưa vào cơ sở dữ liệu, mức độ thường xuyên và mức độ nghiêm trọng của những tác động này xảy ra như thế nào (xem Bước 3).

BƯỚC 5 - XÁC ĐỊNH NHỮNG HÀNH ĐỘNG GIÚP BẠN THÍCH ỨNG VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Một khi bạn đã xác định được những rủi ro đáng kể nhất thì phải tìm ra các phương pháp để ứng phó với nó. Bước quan trọng đầu tiên là phải nâng cao nhận thức giữa các thành viên nhóm. Điều này có thể thực hiện thông qua các cuộc thảo luận nhóm, thông tin từ áp phích hoặc trao đổi thông tin giữa các thành viên.

Các thực hành nông nghiệp cụ thể cần được thực hiện phụ thuộc vào những rủi ro đã xác định ở Bước 1 và 2. Có thể bao gồm các ví dụ sau:

- Nếu hạn hán kéo dài đã được xác định là nguy cơ quan trọng nhất, bạn sẽ cần phải trồng cây che bóng để làm tăng khả năng phục hồi trong sản xuất.
- Nếu bạn lo lắng về việc có đủ nước để tưới tiêu hay không, bạn sẽ phải quản lý nước hiệu quả hơn (canh tác đúng đắn hơn) hoặc cải thiện khả năng dự trữ nước.

Đó là những nhiệm vụ của mỗi nhà sản xuất phải thực hiện các biện pháp cần thiết, nhưng những nhóm chứng nhận UTZ cần hỗ trợ cho các thành viên của mình trong quá trình thực hiện. Điều này có thể được hoàn tất bằng nhiều cách:

- Đào tạo có thể giúp đỡ các nhà sản xuất hoàn toàn thích ứng với biến đổi khí hậu. Ví dụ giúp đỡ họ lựa chọn được loại cây che bóng tốt nhất (G.A. 19). Đào tạo nên diễn ra trong vòng 4 năm để trở thành thành viên chứng nhận UTZ.
- Nhóm có thể thành lập mô hình thí điểm, ví dụ trồng cây che bóng trên trang trại của thành viên nhóm.
- Thành lập và ghi chép lại các biện pháp ở cấp độ nhóm, như là sử dụng nước mưa hiệu quả.

LƯU TRỮ HỒ SƠ: TÀI LIỆU HÀNH ĐỘNG CỦA BẠN VỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Bạn nên tài liệu hóa đánh giá rủi ro và xác định các phương pháp thích ứng với biến đổi khí hậu (G.A. 16- 17) trong Kế hoạch Quản lý.

Những hồ sơ này rất quan trọng cho việc lên kế hoạch và theo dõi trong giai đoạn sau.

Những hồ sơ nên lưu giữ bao gồm:

- Đào tạo cho thành viên nhóm (G.A. 19) bao gồm những chi tiết làm thế nào để thích ứng với biến đổi khí hậu.
- Những phương pháp đang được sử dụng để giúp đỡ thành viên thích ứng với biến đổi khí hậu, như đào tạo, xây dựng mô hình thí điểm hoặc lắp đặt hệ thống lưu trữ nước (G.D.114).

THÔNG TIN BỔ SUNG

Nhiều tổ chức đã xây dựng nhiều sáng kiến hoặc thành lập nhóm nghiên cứu tại địa phương để tìm hiểu và giúp đỡ những nhà sản xuất thích ứng được với biến đổi khí hậu. Phụ lục 1 đưa ra đường dẫn đến những trang web và sáng kiến hữu ích.

UTZ cũng cung cấp tài liệu hướng dẫn những sản phẩm cụ thể cho từng vùng và từng quốc gia khác nhau. Những tài liệu này cung cấp thông tin về rủi ro của biến đổi khí hậu tại địa phương.

Ảnh hưởng của biến đổi khí hậu tại một địa điểm và cách tiếp cận cụ thể có thể mang lại nhiều lợi ích, ví dụ: thảo luận nhóm để đánh giá mức độ tổn hại đối với biến đổi khí hậu (ví dụ được cung cấp trong Phụ lục 1).

PHỤ LỤC 1: NHỮNG NGUỒN THÔNG TIN BỔ SUNG

ĐỂ NHÀ SẢN XUẤT CÙNG THAM GIA

Hãy thử một vài hoạt động để khuyến khích thành viên nhóm và cộng đồng cùng tham gia.

Những hoạt động sau đã được kiểm tra trong chương trình của UTZ tại Vietnam và cũng có trong **hướng dẫn đào tạo** này.

Bạn có thể đọc về những hoạt động hữu ích trong **bộ công cụ** đã được phát triển bởi Tổ chức bảo tồn WWF.

VỀ TÁC ĐỘNG

- Chương trình Phát Triển Liên Hợp Quốc (UNDP), hồ sơ quốc gia bao gồm thông tin được quan sát và thực hiện biến đổi khí hậu; xem <http://www.geog.ox.ac.uk/research/climate/projects/un-dp-cp/>. Hồ sơ này cũng cung cấp dữ liệu về những thay đổi như nhiệt độ trung bình và lượng mưa.
- Trung tâm Nông Nghiệp Nhiệt Đới Quốc Tế (CIAT) đã công bố báo cáo về sản xuất cà phê tại Trung Mỹ (<http://dapa.ciat.cgiar.org/coffeunder-pressure/>) và canh tác chè tại Uganda (ipcc-wg2.gov/njlite_download2.php?id=8519), tại Kenya (ipcc-wg2.gov/njlite_download2.php?id=8518). Các báo cáo khác có thể được tìm thấy trên trang chủ.

VỀ THỰC HÀNH THÍCH ỨNG

Rất nhiều sáng kiến của vùng và quốc gia đã giúp đỡ nông dân thích ứng với biến đổi khí hậu

- Ngân hàng Thế Giới cung cấp hàng hóa thiết thực cho những quốc gia thích ứng với khí hậu (http://sdwebx.worldbank.org/climateportal/index.cfm?page=climate_country_adaptation) bao gồm bản đồ địa phương chịu ảnh hưởng, tổng quan về những lựa chọn thích ứng với biến đổi khí hậu và sáng kiến của tất cả quốc gia.
- Đối với nhà sản xuất cà phê, bộ công cụ gồm các sáng kiến về khí hậu và cà phê (toolbox.coffeeandclimate.org/content/) cung cấp những thông tin hữu ích bao gồm những lựa chọn phù hợp với rủi ro và những giống cà phê khác nhau.
- Trong ngành chè, nhóm làm việc của FAO đang xem xét những lựa chọn thích hợp cho những quốc gia khác nhau và sẽ công bố khuyến nghị đến từng quốc gia trong những năm tới (fao.org/economic/est/estcommodities/tea/tea-meetings/). Tài liệu hữu ích về thích ứng trong ngành chè cũng được công bố từ những đối tác trong ngành chè. (ethicalteapartnership.org/download/6274/).